

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра соціології та філософії

Затверджено на засіданні кафедри соціології та філософії

завідувач кафедри

Л.В. Афанасьєва

протокол № 2 від 02.09.2024 р

Робоча програма ОК Сучасні соціологічні теорії (з курсовою роботою)

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Сучасні соціологічні теорії (з курсовою роботою) Обов'язковий
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр 054 Соціологія
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/ 4 семестр / 2 курс
Викладач	кандидат філософських наук, доцент Букреєва І.В
Профайл викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&authuser=1&user=TcSCL3wAAAAJ
Контактний тел.	+380508702511
Е-mail:	irina.bukreeva@ukr.net
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/enrol/index.php?id=86
Консультації	Онлайн-консультації: <i>що середи з 15⁰⁰ до 16⁰⁰.</i>

АНОТАЦІЯ

ОК «Сучасні соціологічні теорії» спрямована на ознайомлення здобувачів з основними концепціями, парадигмами та методологічними підходами сучасної соціології. Курс охоплює розвиток соціологічної думки у XX–XXI століттях, аналіз основних теоретичних напрямів та їх вплив на розуміння соціальних процесів.

Програма включає вивчення класичних і сучасних макро- та мікросоціологічних теорій, таких як функціоналізм, конфліктологія, символічний інтеракціонізм, феноменологічна соціологія, етнометодологія, структуралізм і постструктуралізм, теорії модернізації, глобалізації та ризикового суспільства. Окрема увага приділяється взаємозв'язку теоретичних підходів із сучасними соціальними проблемами. Дисципліна сприяє розвитку критичного мислення, навичок аналізу соціальних явищ та застосування соціологічних концепцій до реальних суспільних процесів. У межах курсу використовуються лекції, семінари, дискусії та аналіз емпіричних досліджень, що дозволяє студентам сформулювати цілісне уявлення про сучасні соціологічні теорії та їх практичне значення.

Завершивши курс, та написавши курсову роботу студенти зможуть застосовувати отримані знання для аналізу соціальних явищ, порівнювати та критично оцінювати різні теоретичні підходи, а також формувати власну аналітичну позицію щодо суспільних процесів.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета навчальної дисципліни «Сучасні соціологічні теорії» – ознайомити студентів з соціологічними теоріями сучасності, основними течіями та напрямками соціології від другої половини XX століття до наших днів, а також з найбільш актуальними проблемами сучасних соціологічних парадигм та усвідомити роль і значення сучасних соціологічних теорій у процесі розвитку суспільства, опанувати історичні форми та напрями розвитку соціологічних знань, їх взаємозв'язок, взаємовплив і наукову цінність з позицій сьогодення, а також науково-теоретичні, соціально-політичні та ідеологічні чинники впливу на розвиток, характер і спрямованість теоретичної думки та емпіричних досліджень у соціології. Основними завданнями вивчення дисципліни є вивчення основ сучасної соціології, формування вміння визначати найбільш значущі теоретичні маркери сучасного соціологічного дискурсу, ознайомлення з основами соціологічного мислення

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність:

. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов

2. Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

ЗК 06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 09 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК 11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК 12 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

3. Спеціальні компетентності:

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології

СК 02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій

СК 03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому

СК 09. Здатність аналізувати суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання (РН)

РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.

РН03 Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому.

РН14. Аналізувати статистичні дані, суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності.

РН15. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері аналітичної діяльності або навчання.

SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Комунікабельність
2. Критичне мислення
3. Прийняття рішень
4. Творчість
5. Переконавання
6. Відкритість до критики

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;
2. Сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Всього кредитів) (годин,
Кількість годин денна форма	20	40	90	150/5 кр.

Підсумковий контроль –екзамен

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, дотримується студентоцентрований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj> Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Тема 1. Особливості розвитку сучасної соціологічної теорії.	2	4	9	9	1-20
Тема 2. Сучасні соціологічні концепції суспільства.	2	4	9	9	1-20
Тема 3. Соціологічні теорії конфліктів.	2	4	9	9	1-20
Тема 4. Неомарксистські теорії у соціології.	2	4	9	9	1-20
Тема 5. Соціальні теорії постмодернізму.	2	4	9	9	1-20
Тема 6. Феноменологічна соціологія.	2	4	9	9	1-20
Тема 7. Етнометодологія.	2	4	9	9	1-20
Тема 8. Теорія обміну та систем у соціології.	2	4	9	9	1-20
Тема 9. Багатомірна соціологія та проблема інтегрального синтезу	2	4	9	9	1-20
Тема 10. Сучасне суспільство: актуальні соціологічні версії.	2	4	9	9	1-20
Усього	20	40	90	150	

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Блок 1. Сучасна соціологічна теорія: історичні витоки та основні школи

Тема 1. Особливості розвитку сучасної соціологічної теорії.

Сутність соціально-філософських концепцій (Фрейдова соціологія, інтегральна соціологія П. Сорокіна, концепція масового суспільства масової культури та ін.), академічна соціологія (розуміюча соціологія, структурно-функціональний аналіз та ін.), прикладна соціологія як структурні елементи специфічних галузей сучасної західної соціології. Основні етапи розвитку сучасної західної соціології. Емпірична соціологія та її основні проблеми. Основні тенденції розвитку сучасного етапу західної соціології (позитивістсько-натуралістична, розуміюча соціологія). Соціальна теорія марксизму та її розвиток у сучасних умовах.

Тема 2. Сучасні соціологічні концепції суспільства.

К. Попер та його теорія соціологеми відкритого та закритого суспільства. У. Ростоу про п'ять стадій технологічного розвитку суспільства. Еволюція суспільства Т. Парсонса. Макросоціологічна теорія Е. Шілза. О. Тоффлер про сутність розвитку суспільного життя. Теорія індустріального суспільства у поглядах Р.Арона та У.Ростоу. Теорія “постіндустріального” суспільства (Д. Белл, З. Бжезинський, А. Тоффлер, А. Турен, Ж. Фурастьє). Сутність доринкового(традиційного), індустріального і постіндустріального суспільств. Модель соціальної стратифікації Р. Дарендорфа. Вчення П. Сорокіна про соціальну стратифікацію. Стратифікаційна модель У. Уотсона. Структурний функціоналізм та неофункціоналізм. Витоки функціоналізму: А. Редкліф-Браун, Б. Малиновський. Виникнення теорії функціоналізму. Функціоналізм Т. Парсонса. Теорія дії та теорія систем. Функції соціальної системи. Функціональний аналіз Р. Мертон. Теорія середнього рівня. Поняття явних і латентних функцій. Функції та дисфункції. Функціональні альтернативи, функціональні елементи та функціональні замітники. Культура, структура та аномія. Функціональна теорія стратифікації К. Девіса та У. Мура. Критика функціоналізму. Неофункціоналізм. Д. Александер і П. Коломі.

Тема 3. Соціологічні теорії конфліктів.

Теорія соціального конфлікту як альтернатива функціоналізму. Теорія конфлікту у поєднанні з функціоналізмом. Джерела теорії соціального конфлікту: марксизм, Г. Зіммель. Проблема конфліктних явищ у функціоналізмі. Теорія конфлікту Р. Дарендорфа. Соціологія конфлікту Р.Коллінза. Концепція позитивно-функціонального конфлікту Л. Козера. Загальна теорія конфлікту К. Боулдінга. Інституціональні підходи до конфлікту. Конфліктологія та “єдина теорія конфлікту”. Критика теорій соціального конфлікту. Природа конфлікту: види конфліктогенів. Стратегії поведінки в конфлікті: конкуренція, пристосування, уникання, компроміс, співпраця. Способи та методи керування конфліктом.

Тема 4. Неомарксистські теорії у соціології.

Критика марксизму неомарксистами. Критична теорія сучасного суспільства. Критика марксистських ідей представниками “першого покоління” Франкфуртської школи (Т. Адорно, М. Хокхаймер, З. Кракауер, Л. Левенталь). “Друге покоління” Франкфуртської школи: О. Негт, Ю. Габермас. Критична теорія Ю. Габермаса. Теорія комунікативної дії. Дискурс та консенсус. Поняття розуму в теорії Ю. Габермаса. Знання та інтерес. “Колонізація життєсвіту”. Проблема ідентичності у Ю. Габермаса. Можливість ідентичності в складних суспільствах. Неомарксизм та технокапіталізм. Сучасний марксизм: І. Валлерштайн та теорії світової системи. Постмарксизм. Аналітичний марксизм. Емпіричний марксизм. Постмодерністська версія марксистської теорії. Сучасна (нова) економічна соціологія. Неоінституціональна теорія: Р. Коуз, К. Ерроу, О. Уільямсон. Фордизм та постфордизм.

Тема 5. Соціальні теорії постмодернізму.

Витоки постмодернізму: антропологічний структуралізм К. Леві-Стросса. Постструктуралізм і постмодернізм. Критика модернізму. Ж. Дерріда: онто-тео-телео-фалло-фонологіцентризм. Соціологічні проблеми філософії М. Фуко. Археологія знання та поняття епістемі. Генеалогія влади. Історія сексуальності: турбота про себе. Наглядати і карати. Соціальна теорія Ж. Бодріяра: суспільство споживання. Гіперреальність, симуляція, симулякр. Спокуса. Соціально-економічна теорія Ж. Бодріяра. Критика соціальних теорій постмодернізму. Вплив постмодерністів на соціологічні теорії сучасності.

Тема 6. Феноменологічна соціологія.

Основні ідеї феноменологічної соціології А.Шюца. Змістовна будова соціального світу. Соціальна реальність та життєвий світ. Феноменологія Т.Лукмана. Феноменологічний аналіз соціальної стабільності. Проблеми смислових криз. Розвиток та трансформація феноменологічної соціології. Соціально-конструктивістський напрям. П.Бергер та Т.Лукман про соціальне конструювання реальності. Феноменологія “чужого”. Проблема “чужий/інший” у соціології. Феноменологія та когнітивна соціологія (А.Сікулер).

Блок 2. Розвиток інтеграції в сучасній соціології. Від сучасної до пост сучасної соціальної теорії

Тема 7. Етнометодологія.

Етнометодологія Г. Гарфінкеля. Феноменологія та етнометодологія. Тотожність опису і конструювання соціальної реальності. Етнометодологічні дослідження контексту соціальних інститутів. Етнометодологічний аналіз розмов. Поєднання мовленнєвих засобів та невербальних дій. Етнометодологія та символічний інтеракціонізм. Критика етнометодології.

Тема 8. Теорія обміну та систем у соціології.

Роль соціальної психології груп у розвитку теорії обміну. Біхевіоризм Б. Скіннера. Теорія обміну Дж. Хоманса: основні постулати.

Теорія обміну П. Блау. Теорія обміну Р. Емерсона. Теорія обміну та соціологія раціонального вибору. Теорія обміну та мережевий підхід. Теорія систем У. Баклі. Можливості використання теорії систем у соціології. Теорія систем Н. Лумана. Визначення суспільства і теорія знання. Поняття комунікації. Аутопоезис. Суспільство як аутопоезійна система. Проблема подвійної можливості. Диференціація.

Тема 9. Багатомірна соціологія та проблема інтегрального синтезу.

Інтегральний синтез полярних позицій: проблема взаємозв'язку мікро- і макрорівневих суспільних проблем. Синтез мікро- і макротеорій, мікро- та макрорівнів. Ю. Габермас та поєднання парадигм. Концепція Дж. Рітцера. Багатомірна соціологія Д. Александера. Діалектичне поєднання полярних позицій А. Ліску. Мікроосновна макросоціологія. Теорія структурації Е. Гідденса. Взаємозв'язок інтеграції, системних протиріч і соціальних конфліктів. М. Арчер і морфогенез. П. Бурдьє: подолання суб'єкт-об'єктного протиставлення. Габітус і поле.

Тема 10. Сучасне суспільство: актуальні соціологічні версії.

“Глобальне селище” М. Маклюєна. “Суспільство ризику” У. Бека. “Індивідуалізоване суспільство” З. Баумана. “Макдональдизація” суспільства Дж. Рітцера. Інформаційне суспільство (М. Кастельс). Цивілізаційна модель С. Гантінгтона. Визначення сучасності через префікс “пост-”. Модерн/Постмодерн. Модерн як незавершений проект (Ю. Габермас). Культура Постмодерну (П. Козловскі). Постмодерна соціологія (З. Бауман). Сучасна епоха як Просвітництво. Інформатизація. Вплив ЗМІ на формування свідомості людини. “Галактика Гуттенберга”. Переваги Інтернету. Наслідки інформатизації: інформаційні війни. Ідентичність. Походження сучасної теорії ідентичності: Е. Еріксон. Осмислення ідентичності І. Гофманом. Класифікація ідентичності за джерелами (С. Гантінгтон). Вертикальний та горизонтальний виміри ідентичності (Ю. Габермас). Проблема ідентичностей у А. Піццорно. Проблема множинного “Я” (Дж. Ельстер). Ідентичність та визнання (А. Хоннет). Ідентичність та “повернення дівця” (А. Турен). Соціологічні теорії гендеру. Фемінізм. Гендерна нерівність. Феміністська соціологічна теорія. Теорія культурного фемінізму. Глобалізація. Підходи до осмислення: З. Бауман, М. Маклюєн, Ю. Габермас, С. Гантінгтон, Е. Гідденс, Дж. Рітцер. Інтимність та публічність (Е. Гідденс). Глобалізація та американізація. Глобалізація та європоцентризм. Проблема “Схід/Захід”. Інтернаціоналізація. Мультикультуралізм та відмирання ідеї нації. Толерантність. Політкоректність. Нерівність. Свобода. Визнання. Прогностичні погляди на соціологію. Пророцтво кризи (А. Гоулднер).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Підготуйте тези на тему "Теорія соціального конфлікту як альтернатива функціоналізму".
2	Напишіть есе на тему "Вплив постмодерністів на соціологічні теорії сучасності".
3	Підготувати доповідь на тему «Прогностичні погляди на соціологію. Пророцтво кризи (А. Гоулднер)».

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Особливості впливу фрейдівської соціології на розвиток сучасної соціології.
2. Основні положення концепції масового суспільства і масової культури
4. Структурно-функціональний аналіз як один із напрямів сучасної соціології.
5. Основні проблеми емпіричної соціології.
6. Позитивістсько-натуралістичний напрям розвитку західної соціології.
7. Особливості неомарксистської соціології. 1 8. Розуміння соціологія та її вплив на розвиток сучасної соціології.
9. Сутність соціальної теорії марксизму та її місце в сучасній соціології.
10. Основні ідеї теорії соціології відкритого та закритого суспільств К. Попера.
11. Погляди О. Тоффлера про сутність розвитку суспільного життя.
12. Теорія індустріального суспільства Р. Арона.
13. Теорія індустріального суспільства У. Ростом.
14. О. Тоффлер про сутність постіндустріального суспільства.
15. А. Турен та його ідеї про постіндустріальне суспільство.
16. Основні положення постіндустріального суспільства Ж. Фурастьє.
17. П. Сорокін про поняття та основні форми соціальної стратифікації.
18. П. Сорокін про місце флуктуації у визначенні економічної стратифікації.
19. Основні положення флуктуації висоти та профілю економічної стратифікації П. Сорокіна.
20. Основні ідеї політичної стратифікації П. Сорокіна.
21. П. Сорокін про сутність флуктуації професійної стратифікації.
22. Стратифікаційна модель У. Уотсона.
23. Концепція соціальної мобільності П. Сорокіна.
24. Вплив ідей соціальної стратифікації Р. Дарендорфа, П. Сорокіна, У. Уотсона на сучасну структуру суспільства
25. Теорія особистої аномії Р. Мертона. 1 26. Теорія дій Т. Парсонса.
27. Вчення про архетипи та соціальну поведінку К. Юнга.
28. Соціальні форми деструктивної поведінки Е. Фромма.
29. Сутність теорії соціальної установки. 1 30. Диспозиційна теорія особистості.
31. Соціологічна теорія “символічного насильства” П. Бурдьє.
32. Соціальна логіка міжсуб’єктних комунікацій Ю. Хабермаса.
33. Сутність протилежності теорій Р. Мертона і Т. Парсонса щодо поведінки людей.
34. Ідеї про поведінку людей К. Юнга і Е. Фромма, актуальні в сучасних умовах розвитку суспільства.
35. Сучасні проблеми поведінки людей на основі сучасних соціологічних концепцій про поведінку.

36. Діалектична теорія конфлікту Р. Дарендорфа.
37. Теорія соціальних конфліктів Л. Козера.
38. Погляди Р. Паркера на взаємодію як основу конфлікту.
39. Концепція конфліктних явищ Т. Парсонса. 1 40. Сутність “критично -рефлекторної” концепції А. Гоулдера.
41. Погляди Л. Бурдьє на сутність конфлікту.
42. Відмінність концепцій конфлікту нового інституціонального підходу і конфліктних явищ Т. Парсонса.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Соціальні сили, що вплинули на розвиток соціологічної теорії.
2. Інтелектуальні сили і розвиток соціологічної теорії.
3. Розвиток французької соціології
4. Розвиток німецької соціології
5. Витоки британської соціології
6. Рання американська соціологічна теорія
7. Ранній етап розвитку соціології в Чикаго
8. Занепад Чиказької школи
9. Соціологічна теорія до середини ХХ ст.
10. Чиказька школа в період занепаду
11. Підйом Гарвардського університету, Ліги плюща і структурного функціоналізму.
12. Розвиток марксистської теорії
13. Соціологічна теорія другої половини ХХ ст.
14. Структурний функціоналізм.
15. Функціональна теорія стратифікації і її критика.
16. Структурний функціоналізм Толкотта Парсонса
17. Неофункціоналізм
18. Теорія конфлікту
19. Економічний детермінізм
20. Різновиди неомарксистської теорії
21. Гегельянський марксизм
22. Критична теорія
23. Критична теорія в наші дні. Технокапіталізм
24. Монопольний капітал
25. Неомарксистського економічна соціологія
26. Праця і монопольний капітал

27. Фордизм і постфордизм
28. Історично орієнтований марксизм
29. Постмарксистська теорія
30. Теорія раціонального вибору в марксизмі
31. Аналітичний марксизм. Емпіричний марксизм
32. Аналітичний марксизм сьогодні
33. Соціологія і сучасна теорія систем
34. Використання теорії систем
35. Символічний інтеракціонізм: Основні історичні джерела
36. Прагматизм
37. Філософія прагматизму і психологічний біхевіоризм.
38. Між редуccionізмом і соціологізмом
39. Погляди Джорджа Герберта Міда: Пріоритет соціального
40. Символічний інтеракціонізм: основні принципи
41. Засвоєння значень і символів
42. «Я» і творчість Ірвінга Гофмана
43. До синтезу і цілісності в символічному інтеракціонізмі.
44. Зближення макро- і мікропідходів в символічному інтеракціонізмі.
45. Етнометодологія
46. Різновиди етнометодології
47. Перші приклади етнометодології
48. позитивні (оплески) і негативні (вигуки несхвалення) відгуки на публічні виступи.
49. Сентенції та оповідання в процесі взаємодії
50. Поєднання мовних засобів і невербальних дій
51. Дослідження соціальних інститутів
52. Вирішення конфліктів за участю посередників
53. Критика традиційної соціології
54. Етнометодологія і символічний інтеракціонізм
55. Синтез та інтеграція
56. Етнометодологія мікро- і макропорядок
57. Теорія раціонального вибору
58. Теорія обміну
59. Теорія обміну Джорджа Хоманса
60. «Соціальна психологія груп»

61. Хоманс розробив ряд положень.
62. Теорія обміну Пітера Блау
63. Роботи Річарда Емерсона і його послідовників
64. Теорія обміну, заснована на більшого ступеня інтеграції підходів
65. Мережева теорія 66. Теорія раціонального вибору
67. Сучасна теорія фемінізму: Основні теоретичні проблеми
68. Макросоціальні теорії гендеру
69. Аналітична теорія конфлікту
70. Функціоналізм
71. Теорія світових систем
72. Мікросоціальні теорії гендеру. Гендерна відмінність
73. Екзистенційний і феноменологічний аналіз
74. Теорія гендерної нерівності: Ліберальний фемінізм. Культурний фемінізм
75. Психоаналітичний фемінізм
76. Фемінізм і постмодернізм
77. Феміністська соціологія знання
78. Макросоціальний рівень
79. Мікросоціальний рівень
80. Розвиток інтеграції в сучасній соціології
81. Полярні мікро- і макропозиції
82. Інтегрована соціологічна парадигма
83. Багатовимірна соціологія
84. Суб'єктивні рівні аналізу
85. Модель переходу від мікро- до макрорівня
86. Мікропідстави мікросоціології
87. Назад у майбутнє: фігураційна соціологія Норберта Еліаса
88. Подовження ланцюжків взаємозалежності
89. Основні теорії інтеграції дії і структури. Структурна теорія
90. Елементи теорії структурації
91. Морфогенез, культура, діяльність
92. Колонізація життєвого світу
93. Соціальна інтеграція та системна інтеграція
94. Основні відмінності в теоріях дії — структури
95. З'єднання структури і дії і мікро-макро інтеграція

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.	проблемний виклад, пояснення, кейс-стаді, аналітичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування,
РН03 Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в громадянському суспільстві України та в світовій спільноті в цілому.	пояснення, спостереження, кейс-стаді, моделювання ситуацій, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування
РН14. Аналізувати статистичні дані, суспільні рухи, організації, використовуючи теоретичний потенціал парадигм колективної поведінки, мобілізації ресурсів, ідентичності.	пояснення, спостереження, кейс-стаді, самостійна робота студентів, виконання індивідуальних завдань, моделювання ситуацій	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування
РН15. Уникати симуляцій, плагиату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері аналітичної діяльності або навчання.	пояснення, спостереження, кейс-стаді, самостійна робота студентів, виконання індивідуальних завдань, моделювання ситуацій	Поточний контроль: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань/проектних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті, тестування

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів.

Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, раліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів; НП = 100 балів.

	Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента		
	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):	Блок 1	Блок 2
Види навчальної діяльності здобувача, які підлягають оцінюванню	Блок 1. Сучасна соціологічна теорія: історичні витоки та основні школи		
	Творче завдання: Продемонструйте, як конкретні сучасні соціологічні концепції допомагають розуміти сучасні суспільні проблеми	5	0
	Виконайте виклад теми у вигляді презентації “К. Попер та його теорія соціології відкритого та закритого суспільств”.	5	
	Підготуйте Есе на тему: “Теорія “масової культури” та її прояв у суспільному житті”.	5	
	Блок 2. Розвиток інтеграції в сучасній соціології. Від сучасної до пост сучасної соціальної теорії		
	Виконайте тему у вигляді презентації “Порівняльний аналіз поглядів К. Маркса, М. Вебера та Т. Веблена у формуванні економічної соціології”.		5

	Підготувати доповідь з теми “Взаємозв’язок інтеграції, системних протиріч і соціальних конфліктів”		5
	Підготуйте Есе на тему:”Особливості розвитку економічної соціології в сучасних умовах”.		5
	Разом	15	15
	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):		
	Підготуйте тези на тему "Теорія соціального конфлікту як альтернатива функціоналізму”.	10	
	Напишіть есе на тему "Вплив постмодерністів на соціологічні теорії сучасності”.	10	
	Підготувати доповідь на тему «Прогностичні погляди на соціологію. Пророцтво кризи (А. Гоулднер)».	10	
	Підсумковий контроль: іспит (максимальний бал – 40)		40
	Загальний бал (максимальний бал – 100)		100
	КУРСОВА РОБОТА		100

Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Підготовка і захист завдання	Максимально 5 балів: 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Творчі завдання/Практико-орієнтовані завдання	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень

	професіоналізму у проведенні практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов не вдається 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані
Науково-творчі завдання	Максимально 10 балів: 9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що

	відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов 6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у доборі практичних вправ 3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у доборі практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи 2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано 0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані
--	--

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є залік, на його складання надається 40 балів. Залік включає 2 теоретичні питання (максимально оцінюється в 20 балів), практичне завдання (максимально оцінюється в 20 балів).

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	9-10	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	Добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23

Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20
--	--	-----	------

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Добре	
64-73	D	Задовільно	
60-63	E	Задовільно	
35-59	F X	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на цодт, а також в whats app групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Варга Н. І., Рюль В. О. Сучасні соціологічні теорії: навчально-методичні рекомендації (для здобувачів вищої галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 054 «Соціологія»). [Ужгород. нац. ун-т; фт суп. наук; кафедра соціології та соціальної роботи). Ужгород, 2022. 52 с.
2. Гавриленко І. М. Сучасна зарубіжна соціологія: навч. посіб. Київ: Акад. праці і соц. відносин Федер. профспілок України. 2011. 498 с.
3. Гвоздецька Б., Рюль В., Варга Н. Соціологія: методичні матеріали до самостійної роботи: навчально-методичний посібник для напряму підготовки «054 Соціологія». Ужгород: УжНУ, 2021. 110 с.
4. Малес Л. В. Вивчаючи тексти культури: соціокультурний аналіз як пізнавальна стратегія соціології. Київ: К. І.С., 2011. 325 с.
5. Європейська теоретична соціологія XX-XXI століття: навч. посіб. / М. Култаєва, О. Навроцький, І. Шеремет; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. 2-ге вид., випр. та допов. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. 371 с.
6. Орос О. Б. Соціологія: методичні рекомендації. Ужгород: УжНУ, 2021. 45 с.
7. Орос О. Б., Афанасьєв Д. М. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи студентів спеціальності 054 «Соціологія». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 22 с.
8. Рожанська Н. В. Загальна соціологічна теорія: навч. посіб. / Н. В. Рожанська, О. М. Дрожанова, О. А. Онофрійчук за наук. ред. І. А. Мейжис, В. Л. Гавелі. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 336 с.
9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність: навч. посіб. / За ред. А. Ручки. Київ: Ін-т соціології НАН України, 2007. 363 с.
10. Соціологія: теорії середнього рівня: навч. посіб. / [Н. В. Коваліско, Т. Д. Лапан, Н. Й. Черниш та ін.]. Київ: Каравела, 2020. 356 с.
11. Сучасні соціологічні теорії: навч.-метод. розроб. курсів бакалавр. і магістр. рівнів / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.", Ф-т соц. наук і соц. технологій, Каф. соціології; авт.-уклад. А. Д. Осипчук. Київ: Сталь, 2015. 71 с.
12. Талеб Н., Чорний лебідь. Про (не) ймовірне у реальному житті. 3-тє вид. Київ: Наш формат, 2020. 392с.
13. Талеб Н., Антикрихкість. Про (не)вразливе у реальному житті». 2-тє вид. Київ: Наш формат, 2019. 400 с.
14. Харарі Ю. Н. 21 урок для 21 століття. 2-тє вид., Київ: Форс Україна, 2019. 416 с.
15. Хуткий Д. Макросоціологічний підхід до виокремлення основних підсистем сучасної світової системи суспільств. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2008. № 3. С.42–54
16. Харарі Ю. Н. Людина розумна. 2-тє вид., Book Chef, 2019, 544с.
17. Харарі Ю. Н. Людина божественна. За лаштунками майбутнього. 2-тє вид., Book Chef, 2018, 512 с.
18. Merton R.K. Insiders and Outsiders: A Chapter In The Sociology Of Knowledge / W.Sollors (Ed.). Theories Of Ethnicity. A Classical Reader. New York: New York University Press, 1996. P.327-337

19. Sztompka P. Robert Merton / in The Blackwell Companion to Major Social Theorists (edited by G.Ritzer). Malden, MA: Blackwell. 2000. P.435–456
20. Ritzer G. The Globalization of Nothing. Thousand Oaks, CA: Pine Forge Press. 2005. P.543–544. 10.Ritzer G. The McDonaldization of Society. 8th ed. CA: Pine Forge Press, 2014. 280 p. 11.Ritzer G

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

- 1 Інститут соціології НАН України. URL: <http://www.i-soc.com.ua>
2. Київський міжнародний інститут соціології URL: <https://www.kiis.com.ua>
3. GfK Ukraine www. URL: <https://www.gfk.com/uk-ua>
4. Социологическая группа «Рейтинг» (Rating Group Ukraine) URL: <http://ratinggroup.ua>
5. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва URL: <https://dif.org.ua>
6. Соціологічна агенція «Фама» URL: <http://famalviv.com.ua>
7. Центр SOCIS URL: <http://socis.kiev.ua>
8. URL: ispp.org.ua – офіційний сайт Інституту соціальної та політичної психології АПН України
9. URL: <http://www.socium.info/library.html> – бібліотека соціологічної літератури